

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio quinta. Quomodo Christus, videns semper in Verbo omnes actus
suos, eos libere exercere potuerit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

non est necesse, ut semper actu Beatus velit honorē Dei, vel gloriam extrinsecam, quam habet ex conversione hominum, & alia similia, quæ secundaria sunt. Quanquam enim quando Beatus operatur circa hæc obiecta, semper operetur ex perfecta charitate: tamen non est necesse, ut circa illa semper actu operetur. Et eadem ratione non est necesse, ut eo actu, quo necessarii amat Deum, formaliter, explicitè, & actualiter semper velit implere divinam voluntatem, etiam in ijs, quæ præcepta non sunt, neque sub aliquam obligationem cadunt: quia hoc etiam est secundarium, & non est de absoluta necessitate charitatis, seu beatitudinis, & ideo non est unde oriatur necessitas quoad exercitium in tali actu, seu in tali actu extensione, seu perfectione. Et ex hac duplici animadversione, cessant omnes difficultates, quæ sunt de actibus non præceptis, quia licet sint à Deo prædefiniti, & ideo consentanei divinæ voluntati, non idem sunt sub obligatione & necessarij simplici, neq; in amore beatifico est aliquid, quod ad huiusmodi actus eliciendos necessitatem inferat, ut explicatum est.

Tertiò, de actibus præceptis nihil ferè addendum occurrit ijs, quæ in quarto, & quinto modo respondendi dicta sunt. Nam si concedamus præceptum determinare, & actum, & modum & motuum, & omnes deniq; circumstantias: non video quo modo supposita necessitate actus amoris relinquatur indifferentia aliqua in observatione talis præcepti, nisi quinta utamur responsione, & dicamus amorem beatificum non influxisse in huiusmodi actus, qui pertinebant ad statum viatoris, quia alias ipse amor est efficax causa necessario inducens obedientiam præcepti. Unde si aliàs in ipso præcepto, vel obedientia nulla relinquitur indifferentia, non est, in quo possit manere libertas. Potest tamen facile negari, præceptum esse hoc modo impositum cum tota hac determinatione. Et ratio ex dictis reddi potest, quia cum hic modus præcipiendi, neque ex natura ipsius præcepti neque ex Scriptura sacra, aut aliqua ratione colligatur, & alias extra ordinarius fit, & minimè vltimus, non est cur sine fundamento afferatur. Quod maximè declarari potest in præcepto illo moriendi pro hominibus, de quo solet præcipi hæc difficultas versari, nam illud præceptum directè cadit in ipsum actum exteriorè qui est obiectum interioris actus voluntatis, qui etiam consequenter præcipitur, quatenus cum exteriori componit unum actum moralem, & liberum. Quia vero ille actus exterior potest liberè fieri per varios actus interiores diversarum virtutum, & propter diversam motuam, etiam si præceptum determinaret circumstantias temporis, vel loci, vel alias similes, non est necesse neque consentaneum naturæ talis præcepti, ut omnino determinet interiorem actum, vel motuum, ut in alijs præceptis, quæ dantur hominibus, videre licet. Et hoc satis est, ut in executione talis præcepti maneat indifferentia, & libertas. Addo tamen vltèrius, si præceptum esset impositum determinando aliquem interiorem actum, quoad motuum, & omnes circumstantias, illum quidem fore necessarium, supposita efficacia amoris: nihilominus tamen posse voluntatem habere alios actus liberos ex alijs motujs circa illud idem obiectum, & exteriorè actum. Imò in ipso actu sic præcepto, potest ex sua libertate, quasi supra ipsum obiectum reflecti, & præcisè velle illud propter suam honestatem, quasi sub hac conditione, vel affectu, scilicet, etiam si cum illo non esset coniuncta necessitas præcepti, vel etiam si simpliciter non esset necessarius ad divinum amorem. Et hic vltimus modus exercendi libertatem, tam intrinsecus est voluntati, tamq; honestus, ut non possit rationabili præcepto impediri: quia nec fingi potest, ut per præceptum cogatur voluntas ad efficiendam

omnem huiusmodi reflexionem liberam, quam circa actus suos efficere potest: quia in huiusmodi modo operandi habet voluntas infinitatem quandam, ut post quodcunque præceptum sibi impositum possit supra ipsum reflecti, & præcindere in obiecto honestatem à necessitate, & alterà sine altera propter se amare. Non potest autem præcipi voluntati, ut quasi exhauriat hæc totam potentiam suam, est enim quasi infinita, & in ea non datur vltimus actus, sed quocunque dato potest dari alius. Nec vero fingi potest, ut per præceptum impediat voluntas, ne huiusmodi liberum affectum habeat, est enim intrinsecè honestus, & bonus, & observationem aliorum præceptorum minimè impediens, unde non est cur prudenter prohibeatur. Et hæc videtur sufficere de præsentis difficultate, quæ licet legentium studio satis multa, & prolixa videri possint, mihi tamen, pro rei difficultate & dignitate, pauca esse videntur: quæ generatim etiam conferre possent ad intelligendum, quomodo liberum arbitrium maneat in Beatis, non obstante divina visione, & Dei amore, quo redduntur intrinsecè impeccabiles.

SECTIO V.

Quomodo Christus videns semper in Verbo omnes actus suos, eos libere exercere potuerit.

Superest tertia difficultas orta ex beatifica Christi visione, per quam actu semper videbat, quid & quomodo in omnibus momentis esset operaturus. Ex hac ergo visione apparet, voluntatem eius fuisse omnino determinatam ad operandum eo modo, quo videbat se operaturam, quia videbat, se non posse resistere illi cognitioni: ergo nulla relicta fuit indifferentia in illa voluntate. Neg enim hic habet locum vlla indifferentia sumpta ex circumstantijs, vel ex motujs obiectorum, vel ex reflexione actuum, quia, quidquid in hoc genere futurum erat, totum erat determinatum in illa visione. Et augeri potest hæc difficultas ex suprà dictis, quia non solum videbat Christi anima, quid singulis momentis actura erat, sed etiam videbat, hoc esse à Deo prædefinitum, & se minimè posse, aut tali decreto Dei repugnare, aut non consentire. Dices, hæc difficultatem coincidere cum illa vulgari de scientia Dei respectu nostrorum actuum. Sed non ita est, scientia enim Dei est nobis extrinsecas, unde licet Deus sciat, quid ego sim acturus, talis scientia non determinat meam voluntatem ad illud agendum. Scientia verò animæ Christi erat intrinsecas dispositio ipsius operantis, dispositio autem, vel iudicium existens in alicuius intellectu habet vim mouendi, & applicandi voluntatem: unde, si tale est, ut voluntas non possit illi repugnare, videtur omnino illam determinare ad unum, atque adeo tollere libertatem.

Hæc tamen difficultas brevius, quam alix, explicari potest. Dico enim, illam scientiam visionis animæ Christi prout terminatur ad actus, quos Christi voluntas effectura est, præsupponere, illos actus esse futuros: non enim idem futuri sunt, quia videntur, sed idem videntur, quia futuri sunt. Ex quo sequitur primo, eam scientiam ut si non esse ex ijs suppositionibus, quæ omnino antecedunt libertatem, vel usum eius. sed potius ex ijs, quæ inuolunt, vel supponunt liberam determinationem potentis, vel ut actu existentem, vel ut futuram. Præsupponit enim illa visio, voluntatem Christi fore determinandam ad tales actus, & ideo illos intuetur, & quoad hoc eadem est ratio de illa, & de scientia Dei. Ex quo efficitur secundo, illam scientiam non posse destruere se ipsam, vel suum obiectum, & consequenter non posse tollere libertatem actuum: quia ipsa scientia, ut esse possit, supponit in obiecto hæc libertatem.

tem. Quod ita declaro, nam ideo illi actus videntur, quia futuri sunt: ergo secundum rationem prius intelliguntur futuri, quam visi: ergo secundum eandem rationem prius intelliguntur futuri liberi, quam visi: quia ut sic futuri, antecedunt visionem, & ideo ab illa non possunt habere necessitatem. Sunt ergo futuri liberi, quia, ut supponimus, ex alio capite necessitatem non habent, ut iam tractatum est: ergo ideo videntur, quia futuri sunt liberi: illa igitur scientia non potest destrueret libertatem talium actuum, alias destrueret obiectum suum. Unde concludo tertio, eam scientiam, ut est quædam in initio futurorum non influere, neque habere efficaciam ullam in voluntate, atque adeo neque determinare illam, nec mutare modum operandi eius, saltem quoad modum exercendi actus, quamquam in specificatione actus semper voluntas sit conformis illi scientiæ: ac propterea illa scientia non tollit libertatem, quia solum est veluti quædam speculativa contemplatio, & non est ex ijs suppositionibus, quæ habent physicam efficaciam ad determinandam voluntatem. Et ita quoad hoc eadem est ratio de illa scientia, & de diuina, quia licet, utraque suppositio infallibile sit, actum esse futurum, hoc non ideo est, quia scientia determinet voluntatem, sed potius quia supponit, talem esse futuram voluntatis determinationem. Et idem dicendum est de illa scientia, quatenus representat diuinæ voluntatis prædefinitionem, quia simul etiam representat, eodem diuinæ voluntatis decreto esse definitum, ut illi actus libere fiant. Representat etiam, illud decretum diuinæ voluntatis non immutare proprium modum operandi ipsius voluntatis: quapropter neque ipsa scientia illum immutat, quamquam illa omnia contempletur.

ARTICVLVS V.

Utrum voluntas humana Christi, fuerit omnino conformis diuinæ voluntati in volito.

Ad quintum sic proceditur. Videtur, quod voluntas humana in Christo non voluerit aliud, quam Deus vult. Dicitur enim in Psal. 39 ex persona Christi, *Ut facerem voluntatem tuam, Deus meus, volui.* Sed ille, qui vult voluntatem alicuius facere, vult quod ille vult. Ergo videtur, quod voluntas humana Christi nihil aliud voluerit, quam voluntas diuina ipsius.

2. Præterea, Anima Christi habuit perfectissimam charitatem, quæ etiam comprehensionem nostræ scientiæ excedit: secundum illud Ephe. 3. Supereminens scientiæ charitatem Christi. Sed charitatis est facere, quod homo idem velit, quod Deus. Unde & Philosophus in 3. Ethic. *quæcunque vult, & nihil male vult: ut August. dicit in lib. 9. c. 4. dicit quod vnum de amicabilibus est eadem velle & eligere.* Ergo voluntas humana in Christo nihil aliud voluit, quam diuinam.

3. Præterea, Christus fuit verus comprehensor. Sed Sancti, qui sunt comprehensores in patria, nihil aliud volunt, quam quod Deus vult: aliqui non essent Beati, quia non haberent quicquid vellent: Beatus enim est, qui habet, quæcunque vult, & nihil male vult: ut August. dicit in lib. 9. c. 4. Ergo Christus nihil aliud voluit secundum voluntatem humanam, quam voluit voluntas diuina.

Sed contra est, quod August. dicit contra Maximum. *In hoc, quod Christus ait, Non quod ego volo, sed quod tu, aliud se ostendit voluisse, quam Pater: quod nisi humano corde non posset, cum infirmitatem nostram in suum, non diuinum, sed humanum transfigurer affectum.*

Respondetur dicendum, quod sic dictum est, in Christo secundum humanam naturam ponitur duplex voluntas, scilicet, voluntas sensualitatis, quæ participatiue voluntas dicitur: & voluntas rationalis, siue consideretur per modum naturæ, siue per modum rationis. Dicitur est

fr. Suarez. Tom. 1.

autem supra *, quod ex quadam dispensatione Filius Dei ante suam passionem permittebat carni agere & pati, quæ sunt ei propria. Et similiter etiam permittebat omnibus viribus animæ agere & pati, quæ propria. Manifestum est autem, quod voluntas sensualitatis, refugit naturaliter dolores sensibiles, & corporis lationem. Similiter etiam voluntas, ut natura repudiat ea, quæ sunt natura contraria, & quæ sunt secundum se mala: puta, mortem, & alia huiusmodi. Sed hæc tamen voluntas, quandoque per modum rationis eligere potest ex ordine ad finem. Sicut etiam in aliquo puro homine, sensualitas eius, & etiam voluntas absolute considerata refugit visionem, quam tamen voluntas secundum rationem eligit propter finem sanitatis. Voluntas autem Dei erat, ut Christus dolores, & passionem, & mortem pateretur: non quod ista essent a Deo volita secundum se, sed ex ordine ad finem humanæ salutis. Unde patet, quod Christus secundum voluntatem sensualitatis, & secundum voluntatem rationis, quæ consideratur per modum naturæ, aliud poterat velle, quam Deus. Sed secundum voluntatem, quæ est per modum rationis, semper idem volebat, quod Deus. Quod patet ex hoc ipso, quod dicit, *Non sicut ergo volo, sed sicut tu.* Volebat enim secundum rationem voluntatem diuinam impleri: quamvis aliud dicat se velle secundum quandam aliam eius voluntatem.

Ad primum ergo dicendum, quod Christus per voluntatem rationalem voluit ut diuina voluntas impleatur: non autem per voluntatem sensualitatis, cuius motus non se extendit usque ad voluntatem Dei: neque per voluntatem, quæ consideratur per modum naturæ, quæ fertur in aliqua obiecta absolute considerata, & non in ordine ad diuinam voluntatem.

Ad secundum dicendum, quod conformitas voluntatis humanæ ad voluntatem diuinam attenditur secundum voluntatem rationis, secundum quam etiam voluntates amicorum concordant, in quantum, scilicet, ratio considerat aliquod volitum in ordine ad voluntatem amici.

Ad tertium dicendum, quod Christus fuit simul comprehensor & viator, in quantum, scilicet, per mentem fruebatur Deo, & habebat carnem passibilem. Et ideo ex parte carnis passibilis poterat in eo aliquid accidere, quod repugnaret naturali voluntati ipsius, & etiam appetitui sensitiuo.

COMMENTARIVS.

Voluntatem aliquam esse conformem alteri, varijs modis accidit, ut constat ex 1.2. quæst. 19. quod vero ad præsentem quæstionem pertinet, duo sunt potissimi. Primus est, quando aliquis vult id, quod alius vult ipsum velle, quæ conformitas dici solet in genere efficientis, vel in ratione regulæ, seu in ipso actu, quia scilicet, habet actum, quem alius vult ipsum habere: ut loquitur Durand. 3. distinct. 17. quæst. 1. ubi Gabriel etiam addit conformitatem in modo actus, ut quando aliquis eo modo vult aliquid, quo alius vult ipsum velle. Secundus est, quando aliquis vult id, quod alius vult: & de hoc posteriori modo mouet D. Thom. quæstionem, ut patet ex titulo, qui est de cōformatione in obiecto volito. De priori autem modo supponit D. Thom. ut manifestum, voluntatem humanam Christi semper fuisse conformem diuinæ illo modo: pertinet enim & ad efficaciam diuinæ voluntatis, & ad summam perfectionem humanæ Christi voluntatis, ut in articulo etiam sequenti declaratur. Posterior autem modus distingui potest in conformitatem materialem, seu in obiecto materiali, quæ inuenitur, quando duæ voluntates eandem rem volunt: & formalem, seu in obiecto formali, ut quando non solum volunt eandem rem, sed etiam propter eandem rationem, seu causam.

Ecc 3 De